

«En lo castell de Solivella --- capitells, *enteixinats*, finestrals ---» veia l'erudita comitiva de *L'Excursionista* (I, 1880, 461). «La sala té dos pisos, al pujar l'escala de pedra se entra al primer pis, en una immensa sala empostissada: lo sostre, *enteixinat*, entre cayrats de motlures de guix, ennegrides pel fum», Bosch de la Tri. (*Recorts d'un Excurs.*, p. 15). «Ni sabian hont dirigir sos ulls, esbarriats ja feya estona per lo *enteixinat* del sostre», Pons Mass. (*Colla del C.* xvi, 244); «una immensa sala de sostre *enteixinat*, de parets lli- ses, cubertes de quadros ni bons ni dolents ---», Mrn. Vayreda (*Sang Nova*).

No deixa de seguir-los fins un gran mallorquí: «àn- sies que sota *enteixinat* riquíssim, / pàhides volen ---», Costa i Llobera (*Horacianes* iv, 3c). No manca l'apli- cació boscana, si bé àdhuc aquí es deu pensar, amb metàfora, en un bell entreteiximent de l'espessura: «el recort de la seva imatge dolorosament púdica, quan, sota l'*enteixinat* del bosc, plorava la seva lleugereta y pressentia la seva desgràcia», MrnVayreda (*Puny.* 1. 1 xv, 223 (175)); i l'esplendorós passatge de Bertrana que cito a BRI (II, 227b20). En aquesta forma del Princ. no manca, però, del tot l'acc. pedestre: «els gitanos --- de casa no'n tenen, qu'és dels altres quan viuen baix d'*enteixinats*», EmVilanova (*Entre Fam.*, 191).

I viceversa també passa més enllà la forma en -x- i l'enteixinat ric: a Atzeneta del Mestre *ateixinat*: coberta de la casa, construïda de canyes i també de teula; en les poblacions més riques es construeix de rajoles i guix; antigament es construïa amb branques de ginebre posades entre els cabirons» (BDC xx, 111). En fi, sembla que a Menorca contagiand-se més forta- ment del sentit de *teixit* i del de *teulat* o altres deri- vats del ll. *tegere*, s'ha pogut usar amb valor verbal i amb un sentit com 'encobert, traïdor': «LA MORT: Mort de burles és aquella / i jo ho som de veritat. / LA DONZELLA: O Mort, tant *atexinada*, / contra de mi t'ets girada, / jo qui som nada derré!», Camps Merc. (*Folkl. Men.* I, 192).

El primitiu del qual es deriva *teginat*, no s'ha man- tingut fins avui en la forma primitiva *tagí(n)*, sinó amb propagació de la nasal; canvi tan adozenat en mots d'aquesta forma on hi ha una altra nasal (*raco(n)* > *rancón*, *rincón*; *magrana* > *mangrana*, *mança- na*, *marrada*, *ansunya* etc.): d'on la forma cat. *tangí*. Avui designa a Girona una espècie de perol d'estany amb dues anses, destinat a fondre-hi llard, fer-hi confit- ures etc.

Allí mateix jo havia vist fer-hi confitura de naronja a la meva tia Josefina que m'ho explicà així (1936). El venerat mestre Ruyra m'escrivia: «els de la meva fam- ília (jo sóc gironí i els meus pares visqueren molts anys a Girona) donen el nom de *tangí* a un perolet de coure, ferro o alumini, que s'empra per fer cremes i confitures, així com també macarrons a la italiana; té, a proporció del diàmetre, poca altura, i sol fer-se servir posant brases de foc sobre la cobertora, a fi que el seu contingut vagi coent-se, amb foc a sobre i foc a sota» (5-VI-1937); i encara conservo d'ell, com una re-

líquia, un croquis del tangí i la «llauna» que el tapava, delineat per ell mateix (després de llegir el meu arti- cle del BDC xxiv), amb mà ja un poc tremolosa.

En el poble de Grus, a la Baga de la Cerdanya cen- tral, vaig veure'n un a manera de cubell a l'aigüera (1968); els corresponals de l'I. E. C., li donaven el sentit de 'gavadal' en aquesta comarca, 'cassola' a Gi- rona (BDC xx, 236), 'cubell de la bugada' a Figueres (BDC xvi, 6; *ALCat.* 441). El *DAG.* en dóna dos exs., com a sinònim de 'perol', en el gironí Riera i Bertran, i un altre del S. XVIII, provinent de Vic. Aquesta loca- lització estrictament septentrional desaconsella, per no dir que exclou del tot, el fer venir això de l'àrab (com voldria *AlcM.*, que res de nou aporta en el seu article). Sens dubte el mot és conegut en aquesta llengua, com ja consta documentat al meu article de 1937: àr. clàss. *tāgin* «frying-pan» [S. x, Lane, co. 1930], *tāgin* «plat en terre où on fait cuire des galettes qui servent de pain; casserole en terre; poëlon» (Beaussier, p. 392), marroq. *tāgin* «cazuela» (Lerch.) o *taḡin* «sar- tago testacea» (Dombay, *Gramm. Mauro-Arabica*; Do- zy, *Suppl.* II, 27); algun dicc. clàssic en dóna, encara, una variant *taḡan*. No sols la vacil·lació en la forma del mot ja suggereix en àrab un manlleu, sinó que és evident (i ho diuen ja els mateixos filòlegs àrabs me- dievals) pel fet que no hi ha en àrab una arrel *tān*. Tots els arabistes han estat d'acord que és un manlleu del gr. *τάγγων* 'paella', que amb la η pronunciada i, segons la norma del grec hel·lenístic i bizantí, degué arribar: al català per via europea; i, per altra part, per via africana, a l'àrab de València, on el nostre *RMa.* registra *tāgin* amb la glossa catalana «cazola» (pp. 134, 273).

La variant grega *τήγγων* ha donat l'oc. ant. *tian* «écuelle, terrine» i el men. *tià* «greixonera: cassero- la de test per fer-hi sopes i altres menjars» (Ferrer Gi- nart, *Rond. Men.*, 227; *AORBB* III, 72): si a Menor- ca hi va arribar per colonitzadors provençals o per he- rència directa, deixem-ho enlaire, però no crec que hi vingui d'un dialecte italià meridional, on el mot té forma massa diferent: *tiganu* o *tianu* (*REW*, 8613), deixant a benefici d'inventari l'afirmació de Moll (sem- pre italòman i horroritzat per la tarantula mossàrab) que el mot hi hauria estat portat «pels venedors am- bulants napolitans que anaven sovint [?]», en el S. XIX, a vendre menuderies per les ciutats i pobles de Me- norca» (*Misc. Alcover*, p. 420).

¹ Alart (*RLR* VII, 51), cregué llegir *etagmatz*, i ado- nant-se que no podia ser, dubtava si corregir *esti- matz* o e *traginatz* «traïnés ou voiturés pour leur usage», sens dubte no coneixent *taginat*, que hi va bé sense esmena, car es tracta de bigues i tegells, que s'exceptuen de la prohibició mentre sigui per a l'arranjament (*asina*) d'aparells de coure i coberta d'habitages.

Tegument, V. *teula*

TEIA, abans TEA, i encara en els dialectes occiden- tals, del ll. TEDA (variant del clàssic TAEDA) 'branca re-